Србија и 1915. или замке победе

Пише: Јован Бабић
недеља, 29 новембар 2015 12:32

Прошле године било је пуно говора о значају, и значењу, 1914. године; то је историјски важна година, па је и њена годишњица такође важна. О 1915-ој се међутим не говори пуно. Али за наш народ је, или се барем мени тако чини, 1915. била преломна. Ево кратке анализе зашто.

Први светски рат је био велики, ужасан, први такав у историји, али он је заправо био само последица и резултат неуспеха великих европских сила да тај догађај *локализују,* као што се успешно радило тада већ скоро 100 година, од Бечког конгреса 1815, са много и не баш малих али увек локализованих ратова. У том смислу главна „битка” у Европи је вођена, и у неком смислу изгубљена, у јулу и почетком августа 1914, када је могућност локализовања измакла и свет се суочио с катастрофом у два дела (Други светски рат је наставак и неки завршетак првог). Резултат је био да је идилични свет створен на Бечком конгресу пропао.

Истовремено, паралелно са овим, текле су припреме за аустроугарски напад на Србију, планиран као мали локални рат, што је у суштини и био, само с непредвиђеним резултатом. Оно што се дешавало на том, *локализованом,*простору је заправо била независна епизода: то што се десило у Србији од августа 1914. до почетка 1915-те био је III балкански рат (три балканска рата у три консекутивне године: I балкански рат 1912, II 1913. и III 1914).

Тај се рат завршио исто онако како су се завршила прва два: победом Србије. У ограниченом рату Србија је победила још једну империју. Та победа је била национална победа (слично финској победи над једном другом империјом 1939). У том периоду позиција Србије је беспрекорна, одговорност њеног руководства сасвим на нивоу националног задатка, чак и ограничени победнички упад преко Саве је био

достојанствен и без ратне ароганције.

У Србију I *светски* рат, велики и неограничен какав је био, долази у јесен 1915, када је напада *Немачка* (са Немачком Србија нема територијалне и граничне спорове). *Тада* је за Србију тренутак истине: хоће ли уредно и одговорно, након увида у немогућност победе, капитулирати (капитулација је облик одбране, понекад једино могућ или најбољи), односно (као Румунија) склопити сепаратни „мир”, у складу са одговорношћу према (свом) народу, или ће се упустити у арогантну дугорочну геостратешку игру преко граница и своје моћи и своје потребе и смисла свог националног циља.

Ухваћена у замку победе над Аустроугарском у овом локалном али за Србију веома важном рату (III балкански рат), као и у геостратешке схеме које су дрмале Европу, Србија је ускочила на воз великих ризика, стављајући на улог свој народ и своју будућност. Резултат је био сасвим у складу са овом коцкарском логиком, и генерације су онда носиле тај крст и сносиле последице одговорности. Крајњи исход је био да се, када је дошло до тога да тај резултат (велика држава створена 1918. године, Југославија) треба да се брани – 1991. године – од тога просто одустане.

Пише: Јован Бабић
недеља, 29 новембар 2015 12:32